

13 december 2023

Uitgave van de Leido Academy, het thema-netwerk voor LevenLang Leren

Campus-recruitment – internationalisering - en... Niveau 5 gebruiken? Gedachten bij de 'internationale instroom'...

1 Inleiding

Het is nog voor veel universiteiten en hogescholen met geknepen billen wachten op hoe de nieuwe TK en daarmee de nieuwe Vaste Kamercommissie voor Onderwijs invulling gaat geven aan het beleid rond internationalisering. Zeg maar, hoe Nederlands wordt het bachelor-aanbod binnen het wo en ook dus het hbo? De politieke en bestuurlijke messen worden nog eens extra geslepen. In de media en achter de schermen worden allerlei standpunten ingenomen en verdedigd. Bij elkaar toch een nerveuze situatie, en zeker voorstelbaar. Maar het lijkt er ook op dat er best werkbare en acceptabele oplossingen zijn te vinden voor de wijze waarop Nederland een plek inneemt in de internationalisering van het hoger onderwijs.

Kijken naar Denemarken... maar...

Er is mede sprake van de mogelijkheid om de komende maanden te gebruiken voor het doorlopen van een gezamenlijk leerproces, maar dan wel op een transparante wijze. Men kan kijken naar Denemarken dat deels lijkt terug te keren op haar schreden, door toch weer meer opleidingen in het Engels toe te gaan staan. Maar dat geldt dan alleen voor programma's die gericht zijn op tekortsectoren. Bovendien wordt de lengte van de masteropleidingen ingekort van twee naar anderhalf jaar om aldus met het vrij te spelen budget de te verwachten terugkerende groei aan studenten te kunnen bekostigen. Dat zou voor Nederland betekenen dat er wel studenten mogen komen maar dat tevens de overheidsvergoedingen omlaag gaan. Kiezen en delen, met alle consequenties van dien, om het zo te stellen.

Terug naar minder Engelstalige bacheloropleidingen...

Een van de zaken die instellingen vrezen is dat veel van de huidige Engelstalige bachelortrajecten moeten worden opgeheven (voor de Master is die angst veel minder reëel). De optie waarbij als de noodzaak voor het hanteren van een vreemde taal niet aantoonbaar is, maximaal een derde van de opleiding daarmee wel is te vullen, wordt veel te mager gevonden.

Wat als... en wat dan... als 'verdienmodel'...

Het zal – als dit allemaal werkelijkheid gaat worden – een stevige kluit worden voor hogescholen en universiteiten om toch nog genoeg armslag te vinden om buitenlandse a.s. studenten binnen te halen – los van de futuristische optie om ze eerst in hun eigen land voldoende kennis van het Nederlands op te laten doen. Het lijkt zonder meer aan te bevelen – maar achter de schermen wordt er uiteraard al van alles uitgewerkt – om na te gaan wat nog steeds een aanvaardbaar 'verdienmodel' is, een begrip dat veel critici van vormen van 'studiemigratie' gebruiken. Dat moet ook gebeuren in de wetenschap dat de aantallen ingeschreven Nederlandse bachelorstudenten de komende jaren zullen gaan afnemen, met allerlei consequenties van dien.

Laten we Ad er maar eens bij gaan nemen...

In dit nummer kijken we naar een scenario waarvoor Ad-opleidingen zijn in te zetten. Dat lijkt misschien wat vreemd, maar daarom is het juist zo interessant om zo iets onder de loep te nemen, ook al omdat de Ad, als niveau 5, sterk in opkomst is en het aantal studenten nog meer zal gaan groeien. We geven daarom een aantal redenen voor zo'n scenario. Dan moet 'men' in het hbo en bij de overheid maar zien of die zaken aanleiding vormen om discussies in gang te zetten.

Maar in aanloop daarnaar toe, presenteren we eerst een paar algemene beschouwingen die een rol (kunnen) spelen in het bezien van allerlei scenario's – als het gaat om bepaalde kaders die zijn te hanteren – ook voor hetgeen we voor ogen hebben met 'niveau 5', vooral internationaal.

2 Studiemigratie is deels ook een vorm van toekomstige arbeidsmigratie

Er wordt in alle beschouwingen rond het aantrekken van mensen onderscheid gemaakt tussen allerlei groepen die naar ons land komen, op basis van de bedoeling die daaraan ten grondslag ligt. Daarbij kan het dus gaan om personen, vaak jongeren, die hier willen en mogen studeren en in Nederland een erkend en formeel getuigschrift willen verwerven. Maar het uiteindelijke doel daarbij is toch om vervolgens een goede en mooie baan te vinden, en vaak ook in ons land als er geschikte vacatures zijn. Een dergelijke combinatie van 'studeren en daarna gaan werken' is vaak toch ook voor iemand een reden om naar ons land te worden gehaald door instellingen, bedrijven en organisaties die aan werving doen, of om persoonlijk deze stap te nemen om zich alhier in te schrijven voor een wo- of hbo-opleiding.

Kortom, studiemigratie kan niet voor een – nog niet scherp te bepalen – deel los worden gezien van het alhier opleiden van mensen voor een baan in Nederland. Dat betekent dat ook de overheid bij een aangepast te hanteren beleid daarvan mede dient uit te gaan. Natuurlijk is er ook veel te zeggen over degenen die met een Nederlands getuigschrift op zak terugkeren naar het land van herkomst, als het gaat om het daarmee indirect meebetalen aan het hebben van meer en voldoende hoger opgeleiden aldaar. Hoe dit soort constructies wellicht internationaal valt te verrekenen, is een lastige vraag. Of kan (en moet) het gewoon worden gezien als een vorm van ondersteuning door Nederland van andere landen om zich economisch te blijven ontwikkelen, zeker binnen de EU? Maar ook in dat geval moeten de landen er samen duidelijk over zijn, hoe dit in stand te houden en elkaar te wijzen op de consequenties ervan.

3 Op welk moment hier instromen... meerdere opties...

Een aspect dat mogelijk in alle beschouwingen wordt onderbelicht, is het moment waarop iemand van buiten ons land hier aan een studie begint. Is dat meteen vanaf het eerste jaar van een Bachelor of Master of gebeurt het toch ergens op een ander moment van een opleiding?

Dit heeft ook best wel een relatie met hetgeen in het recente OCW-voorstel staat nl. dat elke Ad- en Bacheloropleiding in ieder geval een derde van de studiepunten in een andere taal mag aanbieden. Dan hebben we het over 80 studiepunten bij een hbo-bacheloropleiding – en voeg daar maar gewoon een stage aan toe aangezien aan zo'n eenheid nu eenmaal geen taal is te koppelen, los van een verslag dat eventueel moet worden ingeleverd en verdedigd.

Dit betekent dat het hanteren van een vorm van zij-instroom eveneens een optie is, met gebruikmaking van die 'ruimte', bij een opleiding die geen toestemming heeft gekregen om alles in het Engels te verzorgen. De vraag die overigens in het verlengde ervan uiteraard opduikt is: Hoe moet je formeel kijken naar een scenario waarin die zij-instroom plaatsvindt op basis van een buitenlands diploma op niveau 5 van het EQF? Okay, pakken we die vraag mee hieronder mee, want daar is het ons vooral om te doen...

4 Campus-recruitment en zij-instroom (wo)

Om alvast duidelijk te maken op welke wijze en binnen welk kader zij-instroom op 'niveau 5' mede kan worden ingezet bij de vormgeving van 'internationalisering' en 'studie-migratie', is het aardig om een interessant voorbeeld te geven van hoe het ook kan met behulp van de juiste zij-instroom in een wo-traject en hoe dit bij bepaalde grote bedrijven in ons land gaat. Zij zien en merken dat niet altijd het beste nieuwe personeel in Nederland bij onze universiteiten is te vinden en hanteren daarom de aanpak van het zgn. campus-recruitment binnen een internationaal netwerk met gerenommeerde collega-instellingen 'all over the world'.

Het voorbeeld betreft een gerenommeerd Nederlands bedrijf dat, naast het hebben van een vaste overeenkomst met een technische universiteit in de buurt, samenwerkt met acht andere top-universiteiten, met de technische faculteiten ervan, verspreid over een aantal landen. Op elke campus is iemand aanwezig die de mogelijkheid heeft om talenten aldaar binnen allerlei bacheloropleidingen te traceren, via slimme lokale contacten. Dat kan leiden tot het identificeren van studenten die in aanmerking komen voor een traineeship in Nederland bij het betreffende bedrijf, in samenspraak met die technische universiteit in de buurt, als een partner in dit geheel, om de studiecomponent in

te vullen, mede gericht op de werkzaamheden die binnen het traineeship kunnen en mogen worden verricht.

Deze studenten komen met inzet van die constructie naar Nederland, op basis van een 'joint programme' of via een vorm van uitwisseling van hun eigen buitenlandse universiteit naar die TU om formeel stage te lopen bij het bedrijf en ook verder de afstudeerfase alhier te doorlopen. Vervolgens kan worden bezien of over en weer alle hooggespannen verwachtingen bewaarheid worden, leidend tot een inschrijving bij die TU voor een masteropleiding en in samenhang daarmee tot een bepaalde aanstelling bij het bedrijf – dat uiteraard alle kosten voor z'n rekening neemt.

Er is voor deze aanpak gekozen omdat de betrokken student op deze wijze heeft aangetoond een bepaalde vorm van hoger onderwijs aan te kunnen en tevens een selectieproces weet te doorlopen. Het risico voor het bedrijf is daardoor heel erg beperkt, in tegenstelling tot het moeten 'adopteren' van jongeren die op basis van een middelbare vooropleiding hier aan een studie beginnen. Het selecteren van goede studenten is in die aanpak eigenlijk niet te doen, meent men. Uiteraard pikt het bedrijf ook hele goede Nederlandse studenten bij de TU op, gedurende de opleiding, maar die aanpak is complementair aan de invulling van de campusrecruitment in andere landen (want de goede Nederlandse studenten staan al te trappelen van ongeduld om aldaar aan de slag te gaan).

Voor alle duidelijkheid, aan dit alles ligt nadrukkelijk het netwerk van de betrokken universiteiten ten grondslag. Het betreft het hebben van samenwerkingsverbanden met technische opleidingen die door het betrokken bedrijf als relevant worden gezien. Daarbij wordt dus het uitwisselen van studenten van belang geacht – ook zodanig dat Nederlandse studenten in een van de andere landen stage kan lopen of een project kan doen, bij een buitenlandse vestiging of partner van het Nederlandse bedrijf (en ook kan worden ingeschakeld om geschikte buitenlandse collega-studenten te identificeren). Zo snijdt het opleidings- en wervings-mes aan meerdere kanten.

5 Zij-instroom via niveau 5 in een bacheloropleiding: ook een optie...?

Prima, laten we dan nu maar niveau 5 bij de kop pakken, met een insteek die nog niet echt in ons land aan de orde is gesteld, ook niet in het politieke of bestuurlijke landschap.

Hetgeen gebeurt met een zij-instroom zoals bijvoorbeeld via die samenwerkingsconstructie met internationale TU's, kan ook met de sterke opkomst van onze Ad en de groei van kwalificaties op niveau 5 in veel landen anders worden ingericht - en dan niet noodzakelijkerwijs met internationale 'joint programmes'. Het gebruik van een diploma op 'niveau 5' past tevens dus bij de gedachte die opstijgt uit allerlei bestaande constructies nl. dat degenen die van buiten Nederland naar een hogeschool of universiteit in Nederland willen doorstromen, daarmee in ieder geval hebben aangetoond in staat te zijn om een diploma op een hoger niveau te behalen, gewoon in hun eigen land.

Wat we bedoelen is dat er als iemand van buiten Nederland (bijna) een niveau-5-bewijs van een opleiding aldaar op zak heeft, de volgende opties voor deze persoon in ons land zijn:

- 1 De betrokkene kan worden ingeschreven voor een aanvullend bachelorprogramma bij een hogeschool, in een andere taal (komen we op terug);
- 2 Hij of zij kan zich aanmelden voor een bachelorprogramma bij een universiteit, om te starten in jaar 2 of mogelijk zelfs in jaar 3 van een opleiding in een andere taal (pakken we ook verderop mee, want dat is niet het geval voor degenen die alhier een Ad behalen, zoals bekend).

5.1 Instroom in hbo-bacheloropleiding bekeken – format nodig

Deze mogelijkheid betreft dus het scenario waarbij iemand zich van buiten Nederland aanmeldt bij een hbo-bacheloropleiding op basis van het aldaar hebben behaald van een diploma op niveau 5. Dat is een situatie die vergelijkbaar is met de doorstroom met onze Ad naar een aanvullend bachelorprogramma, al dan niet op basis van een verwantschap tussen de betrokken opleidingen.

Maar het betekent wel dat hiervoor een nationaal format dient te worden ontworpen, mede gelet op de 'eis' dat het aanvullend programma met een duur van (vaak) twee jaren wel in het Engels kan worden verzorgd. Het gaat om het zoeken naar het opstellen van een regeling waarbij de volgende zaken onder de loep dienen te worden genomen:

- *Aanvullend programma van 120 studiepunten – in het Engels*
Het aanvullend programma is in ons land een bundel van onderwijseenheden met een omvang van (minimaal) 120 studiepunten.

Dat heeft te maken met de omstandigheid dat onze hbo-bachelor vier jaren omvat, met 240 studiepunten. In veel andere landen, zeker als ze een unitair systeem voor het hoger onderwijs hebben, duurt de bachelor drie jaren. Bijvoorbeeld, Vlaanderen kent net als ons land een binair systeem maar de hbo-bachelor vraagt aldaar ook om die drie jaren, zodat de instroom met een Vlaams graduaatsdiploma (de Ad dus) het resterend programma in minder dan twee jaren kan doen. Met een Nederlands Ad-getuigschrift instromen bij een Vlaamse hbo-bacheloropleiding betekent derhalve het zorgen voor maatwerk, op basis van het inzetten van een evc-procedure, aangezien de Vlaamse leerroute via het 'aso' (ons vwo, zeg maar, ook zes jaren vragend) naar de Graduaat zo'n acht jaren omvat en de Nederlandse leerroute via het havo naar de Ad een zevental jaren. Ook Engeland kent die aanpak, waarbij na de Foundation Degree formeel gezien de graad Bachelor in een jaar is te verwerven.

Dit houdt in dat hogescholen in ons land buitenlandse bezitters van een diploma op niveau 5 wel een aanvullend programma in het Engels kunnen aanbieden. Maar als de overheid vasthoudt aan maximaal een derde in die taal voor Nederlandstalige opleidingen, zitten ze met die 120 studiepunten boven de 80. Dat kan, zoals al eerder in dit nummer aangegeven, worden ondervangen met de stage en allerlei praktisch ingevulde eenheden met een totale omvang van minimaal 40 studiepunten. Maar dat rammelt behoorlijk, zeg maar.

Kortom, laat in de komende discussies worden meegenomen hoe een leerweg met 120 studiepunten is te maken voor degenen die met een buitenlands niveau-5-diploma instromen in een hbo-bacheloropleiding. Daarbij kan ook worden meegenomen dat deze personen meteen kunnen doorgaan voor een hbo-masteropleiding, gelet op bepaalde sectoren van de arbeidsmarkt.

- *Type diploma vanuit een ander land – maatwerk...*

Vervolgens is het van groot belang om te bezien hoe iemand met welk type diploma op niveau 5 naar ons land kan komen. Alhier valt de Ad onder het type 'Short Cycle Higher Education' (SCHE), op basis van de afspraken die in 2018 binnen de European Higher Education Area (dus het zgn. Bolognaproces) formeel zijn vastgelegd voor alle aangesloten landen. De Ad behoort hier wel tot het hbo en is niet terug te vinden het wo, maar dat is een nationale keuze geweest. Maar als wordt bezien hoe nu de stand van zaken is in alle andere 46 landen, moet worden geconstateerd dat er sprake van een sterk gedifferentieerd hoger-onderwijslandschap:

- Een land kan ook een kwalificatie op 5 hebben, als een SCHE..., maar net als in ons land en Vlaanderen in een binair systeem bij de sub-sector 'Professional Higher Education'...
- Echter, een land kan ervoor hebben gekozen geen SCHE in het hoger onderwijs aan te bieden, maar in plaats daarvan in de formele context kwalificaties te hebben die voortbouwen op de VET-sector, dus het mbo. Dat kan inhouden dat de VET Colleges betrokken zijn bij Higher VET, op 5 en vaak ook 6. Maar er kunnen tevens zelfstandige Colleges voor niveau 5 worden ingericht, eveneens vallend onder Higher VET...
- Tenslotte zijn er ook landen die of beide type kwalificaties hebben of juist geen van beide – en ook nog twifelen over hoe verdere stappen te gaan zetten voor hun 'National Level 5 Area'. Duitsland wil absoluut geen SCHE en hikt ook tegen Higher VET aan. Griekenland is nu aan het nadenken over hoe dit aan te pakken, maar zoekt nog naar de juiste kaders.

In de bijlage verderop treft een zo actueel mogelijk ingevuld overzicht van de stand van zaken rond de SCHE in zoveel mogelijk landen aan, samen met nog wat gefragmenteerde informatie over andere niveau-5-kwalificaties.

Kortom, de ene kwalificatie op 5 is de andere niet. Als iemand hier komt met een diploma van een hogeschool of universiteit zal er vrijwel geen probleem zijn, als duidelijk is dat een verwante doorstroom haalbaar is. Hoe precies, dat is door de hogeschool alhier vast te stellen, zeker als de betrokkene uit een land komt waarbij de vooropleiding langer dan vijf jaar duurt – zoals in Vlaanderen. In het eigen land kan echter het resterende programma korter zijn dan hier en ja, hoe daar dus mee om te gaan. Alles is formeel op 5 (zoals het Nuffic ook zal aangeven) maar de 'rechten' kunnen anders uitpakken. En...misschien kan worden volstaan met een aanvullend, Engelstalig programma van 80 studiepunten...

5.2 Met niveau 5 naar een wo-opleiding

In ons land mag een trotse bezitter van het Ad-getuigschrift onder bepaalde voorwaarden doorstromen naar een bacheloropleiding van een universiteit, maar dan wel zodanig dat alles gewoon

vanaf de start dient te worden gedaan. Dat recht wordt ook toegekend aan de eigenaar van het P-bewijs van de (verwante) bacheloropleiding, maar goed, laten we hier geen open wonden open rijten...

Echter, in diverse andere landen heeft men niveau 5 opgenomen in het aanbod van een universiteit. Dit houdt in dat ook maar eens in ons land moet worden gezien wat te doen als iemand zich daarmee meldt bij een universiteit. Het vermoeden bestaat dat er nog geen enkele discussie aan is gewijd, vooral omdat die doorstroom met onze Ad ook ergens diep is verstopt in de communicatie. De Ad wordt veelal niet eens genoemd bij de toelatingsvoorwaarden, ondanks het feit dat enige jaren geleden OCW de universiteiten heeft verplicht dit wel te doen.

Kortom, het zou de universiteiten sieren als men – mede in het kader van de internationalisering, de toekomstverkenningen en de mogelijke flexibilisering – met elkaar gaat bezien of het een optie is om (ook) studenten met een SCHE (academisch...) toe te laten. Dat is wellicht handiger dan het werven van jongeren die rechtstreeks uit het middelbaar onderwijs elders in de wereld in ons land het studiegeluk zoeken. En... misschien kunnen zij daarbij ook kiezen uit het hbo en wo...

6 Dus... en...

Het bovenstaande lijkt ons voldoende aanleiding om in allerlei kringen na te gaan wat de mogelijkheden zijn voor de verdere aanpak van de internationale samenwerking en het beleid rond het aantrekken van studenten uit andere landen. Natuurlijk, er zijn nog maar heel weinig Ad-opleidingen in een andere taal en de samenwerking met andere landen is vooral nog beperkt tot Vlaanderen. Er zijn tevens nog heel weinig Ad'ers die naar een buitenlandse opleiding doorstromen, al is het maar omdat het in ons land gaat om een type opleiding dat sterk op de regionale arbeidsmarkt is gericht.

Kortom, na vijf jaren ervaring met de Ad te hebben opgedaan, met een sterke groei van de instroom (soms een vorm van redding voor hogescholen die hun bachelors kleiner zien worden), moet het mogelijk zijn om niveau 5 toe te voegen aan de scenario's die moeten worden ontwikkeld voor de internationalisering en de studentenstromen.

Tevens moet Nederland zich realiseren dat op dit moment veel van de Ad-afgestudeerden niet direct doorstromen naar een bacheloropleiding. Maar in een latere fase van de loopbaan kan dit wel een optie zijn, en misschien om een aanvullend programma in een andere taal te gaan doen. Dat geldt eveneens voor veel mensen in al die andere landen waar niveau 5 mede sterk is geworteld dan wel in opkomst is. Zij kunnen ook op een gegeven moment hier aan de slag willen gaan en tevens opteren voor een vervolgstudie. Dus, voldoende interessante scenario's...

Bijlage

Situatie rond de SCHE en niveau 5 in landen binnen de EHEA December 2023

Country	SCHE	VET / Comments / Plans
Albania	Diplomë Profesionale (2 years) = Professional Diploma 120 credits	Also: Certificatë Profesionale (1 year – also level 5) Professional Certificate
Andorra	Diploma professional avançat (DPA) = Professional advanced Diploma 120 credits	
Armenia		VET: Diploma on Middle Professional Vocational Education with the level of qualification “Specialist” No plans for SCHE
Austria		Diplom (Kolleg): VET qualification No plans for SCHE
Azerbaijan		Orta ixtisas təhsili (Secondary special education) Plans for SCHE
Belgium – Flanders	Gegradueerde (associate degree) / Gradaatsopleiding 90-120 credits	
Bosnia and Herzegovina		
Bulgaria		VET – level 4 (highest level) No plans for SCHE
Croatia	Stručni pristupnik / stručna pristupnica = 120 credits (or more)	Professional title: Pristupnik
Cyprus	5c Higher Certificates and Diplomas (3 years) (<i>Ανώτερο Δίπλωμα (3 χρόνια)</i>) 180 credits	5a Post-Secondary Certificates and Diplomas (1 year) (<i>Πιστοποιητικό (1 χρόνος)</i>), 5b Post-Secondary Certificates and Diplomas (2 years) (<i>Δίπλωμα (2 χρόνια)</i>)
Czech Republic	Diplomovaný specialista (DiS.)	
Denmark	Erhvervsakademigrad / Academy Profession Degree Akademigrad/Academy Profession Degree	
Estonia		No plans for SCHE a formal Level 5 higher education qualification can be recognised as part of higher education studies under the conditions and procedures set by the higher education institution.
Finland		Level 5 in VET
France	Diplôme universitaire de technologie (DUT) Brevet de technicien supérieur (BTS) Diplôme d'études universitaires scientifiques et techniques (DEUST)	

Georgia	Diplom (Kolleg)	
Germany		No plans for SCHE
Greece		Plans for SCHE
Holy See	Higher Certificate	
Hungary	Felsőfokú szakképzettség (vocational higher education qualification obtained on completion of a vocational higher education programme -felsőoktatási szakképzés) 120 credits or more	VET: Advanced-level vocational qualification (full, add-on, technician) (<i>Emelt szintű szakképesítés, szakképesítés-ráépülés, technikus szakképzettség</i>)
Iceland		
Ireland	Higher Certificate	
Italy		
Kazakhstan		
Latvia	HE: Diploma of short-cycle professional higher education (short-cycle professional higher education) (<i>Īsā cikla profesionālās augstākās izglītības un profesionālās kvalifikācijas diploms (īsā cikla profesionālās augstākās izglītība)</i>) 120-180 credits	VET: Certificate of professional qualification (<i>profesionālās kvalifikācijas apliecība</i>) (no students yet)
Liechtenstein		
Lithuania	Trumposios studijos	
Luxembourg	Brevet de technicien supérieur (BTS)	
Malta	Undergraduate Certificate Undergraduate Diploma Undergraduate Higher Diploma 30-60-90 credits	
Moldova	Diploma de studii profesionale, învățământul profesional tehnic postsecundar nonterțiar (Diploma of professional studies, post-secondary non-tertiary technical and vocational education and training)	
Monaco		
Montenegro		
Netherlands	Associate degree 120 credits or more	
North Macedonia	No information	Only VET at 5
Norway		Two years program – part of a Bachelor's program - offered by University Colleges (HE) = Level 6.1 of the NQF and level 6 of the EQF No degree connected to 6.1
Poland	Certified Specialist (<i>Świadectwo dyplomowanego specjalisty</i>) Certified Specialist, technologist (<i>Świadectwo dyplomowanego specjalisty technologa</i>) 90 credits or more	
Portugal	Diploma de Técnico Superior Profissional (CTESP)	
Romania		Certificat de calificare profesională nivel 5 Plans for SCHE

San Marino		No level 5 qualifications in a formal way but Level 5 qualification can be obtained via accreditation of prior working experiences.
Serbia		
Slovakia		Diplomovaný špecialista DiS. (post-secondary, non-university professional education) - not part of higher education in Slovakia, is not counted toward a higher education degree (only included informatively, since it may be easily confused with the Bachelor level)
Slovenia	Višja strokovna izobrazba / Short-cycle higher vocational degree	
Spain	Técnico Superior de Formación Profesional Técnico Superior de Artes Plásticas y Diseño Técnico Deportivo Superior	
Sweden		The Higher Education Diploma (Högskoleexamen) is at EQF-/SeQF level 6 = 120 credits HVE at level 5 and 6
Switzerland		High VPET at higher levels
Turkiye	Önlisans (Associate's Degree)	
Ukraine	Молодший бакалавр	
United Kingdom (England / Wales)	Diploma of Higher Education (DipHE) Higher National Diploma (HND) Foundation degree (FD)	
United Kingdom (Northern Ireland)	Diploma of Higher Education (DipHE) Higher National Diploma (HND) Foundation Degree (FD)	
United Kingdom (Scotland)	Diploma of Higher Education (DipHE) Higher National Diploma (HND)	